

24. Frumvarp

til fjáráukalaga fyrir árið 1922.

(Lagt fyrir Alþingi 1923).

1. gr.

Sem viðbót við gjöldin, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árið 1922, veitast kr. 222078,25 til útgjalda þeirra, sem tilfærð eru hjer á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við 10. gr. fjárlaganna (sendiherra, utanríkismál og ríkisráðs-kostnaður) veitast 12000,00 kr.

Launaviðbót sendiherra í Kaupmannahöfn kr. 12000,00

3. gr.

Sem viðbót við 12. gr. fjárlaganna (læknaskipun o. fl.) veitast 7687,55. kr.

1. Til viðauka og breytingar við rafveituna á Kleppsspítala	kr. 1854,10
2. Kostnaður við raflagningu til Vífilsstaða	— 3149,50
3. Utanfararstyrkur frá Bjarnhjeðinsson	— 1000,00
4. Kostnaður við augnlækningaferðalag til Austfjarða	— 1382,05
5. Ýmisl. kostnaður við varnir gegn influensu	— 301,90
Samtals	kr. 7687,55

4. gr.

Sem viðbót við 13. gr. fjárlaganna (til samgöngumála) veitast 18000,00. kr.

Til Breiðafjarðarbátsins »Svanur« kr. 18000,00

5. gr.

Sem viðbót við 14. gr. fjárlaganna (kirkju- og kenslumál) veitast kr. 122091,42.

1. Kostnaður við húsbyggingu á prestssetrinu Mælifelli	kr. 26883,34
2. Viðbótarstyrkur til húsbyggingar á Sandfelli	— 2000,00
3. Til bæjargerðar í Reykholti	— 599,60
Flyt	29482,94

	Flutt	kr.	29482,94
4.	Til uppfyllingar á kirkjugarðinum í Reykjavík	—	5308,15
5.	Til raflagningar í Alþingishúsið (Háskólabíó)	—	2200,00
6.	Til tilraunaskála Mentaskólans... ..	—	1192,73
7.	Til raflagningar í Kennaraskólann	—	3000,00
8.	Höfuðviðgerð gagnfræðaskólahússins á Akureyri... ..	—	59000,00
9.	Andvirði fyrir lóð, keypta í þarfir gagnfræðaskólans á Akureyri	—	4200,00
10.	Rafljósaáhöld til Stýrimannaskólans	—	707,60
11.	Til rafljósastöðvar og raflagningar á Hvanneyri	—	15500,00
12.	Utanfararstyrkur forstöðukonu Daufdumbraskólans	—	1500,00
	Samtals	kr.	122091,42

6. gr.

Sem viðbót við 15. gr. fjárlaganna (vísindi, bókmentir og listir) veitast kr. 18450,00.

1.	Til ferðar Einars H. Kvaran rithöfundar á alþjóðafund í Lausanne 1921	kr.	1500,00
2.	Til ferðar Lárusar H. Bjarnasonar hæstarjettardómara á fund norræna lögfræðinga í Kristjáníu	—	1500,00
3.	Til ferðar sendiherra Sveins Björnssonar á sama fund	—	850,00
4.	Til ferðar fornmenjavarðar Matthíasar Þórðarsonar á fornfræðingamót	—	1500,00
5.	Til að kaupa forngripi frá amtmannsfrú M. Havsteen	—	3500,00
6.	Til próf. Sveinbj. Sveinbjörnsson	—	4000,00
7.	Til Guðbrandar Jónssonar, fyrir að gefa út bækling á þýsku um Ísland	—	3500,00
8.	Til frjettastofu Verslunarráðs Íslands	—	2000,00
9.	Til Iðnfræðifjelags Íslands, til verðlauna fyrir ritgerð um iðnfræðileg efni	—	100,00
	Samtals	kr.	18450,00

7. gr.

Sem viðbót við 16. gr. fjárlaganna (verkleg fyrirtæki) veitast 43849,28 kr.

1.	Til jarðabóta á Mosfelli	kr.	9000,00
2.	Til Skeiðaáveitunnar	—	19000,00
3.	Til brimbrjóts í Bolungarvík	—	8000,00
4.	Til Einars Benediktssonar, fyrir uppdrætti af mómýrum	—	5000,00
5.	Kostnaður við skrifstofu húsameistara	—	2549,28
6.	Til Gunnars Egilson	—	300,00
	Samtals	kr.	43849,28

Athugasemdir við frumvarp þetta.

Við 2. gr.

Það varð ekki hjá því komist að láta launaviðbót þá, sem ákveðin er

sendiherrarum í Kaupmannahöfn með fjárlögum fyrir 1923, ná einnig til ársins 1922.

Við 3. gr.

1.--2. Kostnaður þessi var óumflýjanlegur vegna nauðsynlegra breytinga á rafveitunni á Kleppi og Víflisstöðum.

3. Utanfararstyrkur þessi var veittur samkvæmt tillögum fjárveitinganefndar neðri deildar Alþingis, til þess að þátttaka gæti orðið hjeðan á alþjóðþingi hjúkrunarkvenna 1922.

4. Alþm. Sveinn Ólafsson hafði símað ráðuneytinu og beðið um, að augnlæknir yrði sendur til Austfjarða, þar sem um 40 sjúklingar nauðsynlega þyrftu á augnlækni að halda. Væru sumir þeirra ekki ferðafærir, en aðrir fátækir og gætu ekki greitt kostnað við ferð til Reykjavíkur. Þótti því ekkert undanfæri að senda augnlækni til Seyðisfjarðar.

5. Eins og inflúensan hefir hagað sjer síðustu árin, hefir þótt nauðsynlegt að setja sjerstakar varnir gegn henni, þegar vart hefir orðið við hana.

Við 4. gr.

Fulltrúar frá sýslunefndunum í Dalasýslu, Snæfellsness- og Hnappadalssýslu sneru sjer til ráðuneytisins á síðastliðnu sumri og fóru þess á leit, að ríkissjóður hlýpi að einhverju leyti undir bagga með nefndum sýslum, til þess að rjetta við fjárhag Breiðafjarðarbátsins »Svanur«, sem er mjög bágborinn, skuldirnar taldar um 54000,00 kr., að frádregnu hugsanlegu verði bátsins. Ráðuneytið treysti sjer ekki til að gera annað í þessu máli en að gefa loforð um að fara fram á það við Alþingi í væntanlegu frumvarpi til fjárauakalaga, að ríkissjóður greiddi einn þriðja hluta nefndrar upphæðar, eða 18000,00 kr.

Við 5. gr.

1. Endurbygging hins brunna íbúðarhúss á Mælifelli hefir orðið mjög dýr, eða 30000,00 kr. ÷ váttryggingarupphæð hins brunna húss, kr. 3116,66. En þetta hefir verið gert í samráði við Alþingi.

2. Viðbótarstyrkur til húsbyggingar á Sandfelli er veittur eftir tillögum neðri deildar Alþingis.

3. Til undirbúnings bæjargerðar í Reykholti eru veittar á fjárlögum 1922 kr. 2500,00. Í stað þessa hefir verið ákveðið, í samráði við prestinn og húsa-meistara, að gera við bæinn þar fyrir alt að 4000 kr., svo að orðið geti til nokkurrar frambúðar, og hafa til þessa þegar verið greiddar, auk hins veitta fjár 2500 kr., kr. 599,60.

4. Jarðvegurinn í hinum nýja kirkjugarði hefir reynst svo grunnur, að flytja hetir þurft mold í garðinn smátt og smátt.

5. Þar sem fram hefir komið eindregin ósk frá Háskólanum um að raflyst yrðu herbergi þau, er hann notar í Alþingishúsinu, þótti eigi annað fært en að verða við þeirri beiðni.

6. Það hefir orðið nauðsynlegt að útbúa útihús Mentaskólans til þess að hafa þar áhöld, sem notuð eru við kenslu í eðlisfræði, og til notkunar sem tilraunaskála.

7. Þar sem allir skólar eru orðnir raflystir, þótti eigi annað fært en að

hið sama væri gert við Kennaraskólann, einnig af þeirri ástæðu, að gasáhöld skólans væru úr sjer gengin.

8. Það hefir þótt óhjákvæmilegt að láta fara fram höfuðviðgerð á gagnfræðaskólahúsinu á Akureyri. Hafa, þegar þetta er ritað, verið greiddar til þess 52000 kr., en kostnaður mun verða alls 59000 kr.

9. Eftir upplýsingum frá skólameistara var nauðsynlegt, að lóð þessi væri keypt, til afnota fyrir nemendur, og samkvæmt eindregnum meðmælum hans var því fjed veitt.

10. Ljósáhöld varð að kaupa til Stýrimannaskólans vegna þess, að rafveita var lögð í skólahúsið.

11. Það hefir lengi verið ráðgert að koma á raflýsingu á bændaskólanum á Hvanneyri. Þar eð nú fjell til á þessu ári, er rafveita Reykjavíkur komst á, hreyfivjel m. m., sem rikissjóður átti, þótti ekki rjett að draga þetta lengur, og var því ráðist í það á síðastliðnu hausti.

12. Ferðastyrkur forstöðukonu Daufdumbraskólans var notaður á árinu 1922 og útborgaður. En þessi upphæð er annars veitt fyrir 1923, en verður auðvitað þá ekki notuð.

Við 6. gr.

1.—4. Þetta eru alt ferðastyrkir, sem rjett hefir þótt að veita.

5. Með því búast mátti við, að forngripir þessir, sem eru allmerkir, færu forgörðum eða yrðu sendir burt úr landinu, þótti rjett að veita fje til að kaupa þá.

6. Þar sem framsögumaður fjárlaganna í neðri deild á Alþingi 1922 taldi sjálfsgagt, að tónskáldinu Sveinbj. Sveinbjörnsson hefði verið veittur sami styrkur fyrir 1922, ef fjárlög hefðu verið samþykkt fyrir það ár, og honum var veittur á fjárlögum fyrir 1923, þótti stjórnarráðinu rjett að veita honum styrk fyrir 1922, þegar þess var farið á leit og tónskáldið fluttist hingað á því ári.

7. Guðbrandur Jónsson rithöfundur sótti um til ráðuneytisins á síðastliðnu hausti 3500 kr. styrk úr rikissjóði til þess að gefa út bækling á þýsku um Ísland og aðallega íslenskar afurðir. 10 alþingismenn höfðu gefið skrifleg meðmæli til styrkveitingarinnar. Þar eð ráðuneytið verður að telja, að slíkur bæklingur geti orðið til töluverðs gagns, aðallega fyrir sölu íslenskra afurða í þýskumælandi löndum, veitti það loforð um að leita fjárveitingar í þessu skyni í frumvarpi til fjárlagalaga.

8. Verslunarráð Íslands ákvað í fyrra að koma á fót frjettastofnun fyrir kaupþýslu- og útgerðarmenn, sem jafnframt yrði almennur samkomustaður fyrir þá. Beiddist það styrktar úr rikissjóði til þessarar stofnunar, og þótti sjálfsgagt að verða við þessari beiðni og veita þennan styrk.

9. Iðnfræðifjelag Íslands fór fram á, að rikissjóður veitti styrk til verðlaunaritgerðar um iðnfræðileg efni, og þótti ekki ástæða til að synja um þennan litla styrk.

Við 7. gr.

1. Búnaðarfjelag Íslands hefir vakið athygli á því, að prestssetrið Mosfell, sem verður laust til ábúðar á næsta vori, sje einkar vel fallið til þess að mynda þar nýbýli, því auk afarmíkils beitilands eigi jörðin í hinum svo nefndu »Viðr-

um« alt að 150 ha. svæði, sem sje ágætlega fallið til túnræktar. Mælti Búnaðar-
fjlagið með því, að byrjað væri að undirbúa þetta svæði til notkunar með hin-
um svo nefnda »Púfnabana«, og þótti því rjett í þessu skyni að veita þessa upp-
hæð, gegn því, að Búnaðarfjlagið veitti jafnháa upphæð til verksins og sæi um
framkvæmd á því.

2. Í byrjun ársins 1922 var enn ófullgerður efsti kafli aðfærsluskurð-
arins, um 600 metrar, ennfremur að ganga frá skurðmyoni og setja upp nokkrar
timburstíflur. Í þessum kafla skurðarins var hraunklöpp í botni, sem alla varð
að sprengja. Var það mjög seinunnið og dýrt verk, en er nú lokið að heita má,
svo unt verður að ná áveituvatni á Skeiðin í fyrsta sinn á næstkomandi vori.

Þá er byrjað var á framkvæmdum áveitufyrirtækis þessa, var heitið fjórð-
ungsstyrk úr rikissjóði. Verkið var unnið mest á verstu dýrtiðarárurum og hefir
farið mjög fram úr áætlun þeirri, sem gerð var 1916. Mun kostnaðurinn væntan-
lega verða um 400 þúsund krónur, en Alþingi og landsstjórn hefir undanfarin ár
talið skylt að styrkja ræktunarfyrirtæki þetta þar til það væri fullgert.

3. Fjárveiting nægði ekki, og þótti því sjálfsagt að veita nauðsynlega
viðbót, með sömu skilyrðum og fjárveiting.

4. Einar Benediktsson fyrverandi sýslumaður hafði boðið atvinnumála-
ráðherra Pjetri heitnum Jónssyni kaup á uppdráttum og lýsingum af helstu mó-
mýrum hjer á landi, sem breskt fjelag hafði látið gera. Það er upplýst, að Einari
hafði verið gefið viljrði fyrir kaupunum, og þótti því rjett að kaupa uppdrættina
og lýsingarnar, enda er hvorttveggja vel úr garði gert, og það getur komið sjer
vel seinna, að þeir sjeu á takteinum í stjórnarráðinu. Kaup þessi voru borin
undir fjárveitinganefnd neðri deildar á siðasta Alþingi, og var hún ekki mótfallin
þeim, ef viljrði um þau lægi fyrir.

5. Þetta er samskonar kostnaður við skrifstofu húsameistara og áður
hefir verið veittur.

6. Þetta er viðbót við laun sendimannsins á Spáni 1922, útborguð af
sendiherraskrifstofunni í Kaupmannahöfn.